

Egyiptomi játszóház forgatókönyve

Némethné Korom Edit

Móra Ferenc Általános Iskola, Budapest

A
4.2
1

II. Pepi fáraó Ozirisz isten tiszteletére ünnepséget rendez, amelyre hieroglifákkal teli üzenetben hívja meg Egyiptom főpapjait, az udvar nemeseit, mesterembereit és udvarhölgyeit. A jeles alkalmon nem lehet akárhogyan megjelenni...

Tartalom	Oldal
1. A játszóház szerepe, pedagógiai céljai	2
2. Előkészületek	3
3. Integrációs lehetőségek, biztonság, rendkívüli események	5
4. Utómunkálatok, értékelés	6
5. Ellenőrző lista	7
6. A programban felhasználható forrásanyagok jegyzéke	8
7. Egyiptomi időutazó játszóház 6–14 évesek részére	9

<i>Helyszín</i>	Tornaterem vagy iskolai aula
<i>Időtartam</i>	90–120 perc
<i>A résztvevők száma, életkora</i>	60–120 fő; 6–14 éves korosztály
<i>Szervezők száma</i>	1 játszóházvezető, 6–12 foglalkozásvezető
<i>Eszközszükséglet</i>	asztalok, mikrofon (hangosítás), magnetofon, festékek, gipszkiöntő formák, műanyag kések, fémvágó olló, levegőre száradó gyurma, csigatészta, drót, gyöngy, textil
<i>Felmerülő összköltség</i>	Gyerekenként 100–400 Ft (összesen körülbelül 10–30 000 Ft)
<i>Előkészületek időtartama</i>	2 hét
<i>Üzenet</i>	„A történelem az élet tanítómestere” – Az ókori Egyiptom kultúrája, hitvilága játékosan is megismerhető.

1. A játszóház szerepe, pedagógiai céljai

A délutáni szabadidős tevékenységek során egyik fő célunk lehet, hogy a tanulási nehézségekkel küzdő gyerekeknek is sikerélményt adjunk, így pozitív irányba változhat a gyermek tantárgyhoz való viszonya is. Nemcsak a tankönyvből szerezhet a tanórákhoz kötődő ismereteket, nem csak passzív befogadóként, hanem „kézzelfoghatóan” is. Ha sikerül megérinteni a gyerekek lelkét, a játszóházban szerzett ismeretek visszaköszönnek a tanórákon is.

Ez a program több tantárgyhoz is kapcsolódik:

- *Technika* (különböző anyagok és megmunkálási technikák használata)
- *Ének-zene* (más népek zenéje, hangszerek fejlődése)
- *Földrajz* (Egyiptom gazdasága és földrajza)
- *Történelem és társadalmi ismeretek* (Az ókori egyiptomiak életmódja, művészete)
- *Magyar nyelv és irodalom* (Az írás története)
- *Rajz és vizuális kultúra* (Egyiptom művészete)

A gyerekek egy része már rendelkezik háttérismerettel, amire a játék során építhetünk is. A program közben mindvégig teret kap a gyermek alkotó tevékenysége, fantáziája, beleélő képessége és játékosága.

A programpontok listája

1. Korfelidéző játék
2. Ismeretátadás, tárgykészítés
3. Záró közös játék
4. Jutalmazás, értékelés

2. Előkészületek*Szervezői csapat kialakítása*

A foglalkozás igen sok tantárgyhoz kapcsolódik, így **érdemes bevonni a munkába az érintett tantárgyakat tanító kollégákat** is. Nem várható el senkitől, a történelemtanártól, a szabadidő-szervezőtől és a közművelődési szakembertől sem, hogy egy személyben mindenhez értsen. Fontos a csoportmunka, a feladatok szétosztása!

A kiállítás előkészítése

Az előkészítés során olyan tárgyakat készíthetünk (készíttethetünk), illetve vásárolhatunk, amelyek segítségével saját kis „kiállítást” rendezhetünk be (az iskola vagy a művelődési ház aulájában). Ez lesz egyben a dekorációnk is. Néhány ötlet a kiállítás anyagának összegyűjtéséhez, elkészítéséhez:

- Földrajz szakos kollégánk segítségével felfesthetik a gyerekek egy lepedőre Egyiptom térképét.
- Matematikaórán egy nagyméretű, négyzet alapú gúlát készíthetnek el kartonból, ez piramisként fog funkcionálni.
- A *szülők segítségét kérhetjük* a ruhához, hiszen a farsangokon például igen népszerű a fáraójelmez.
- Egyre több család jut el Egyiptomba, ők képekkel, fotókkal, emléktárgyakkal segíthetik a kiállításunkat.
- A budapesti Szépművészeti Múzeumból plakátot, öltöztetőbát és fáraó formájú gyertyát tudunk beszerezni.
- Gipszkiöntő formákat az *Egyiptom a fáraók korában* című társasjáték tartozékai között találhatunk, melyet a nagyobb áruházakban megvehetünk (tudomásunk szerint a Magyar Nemzeti Múzeumban is lehet fáraó-formát kapni).

Az elkészíthető tárgyak kiválogatása

A fáraó levelét történelemórán felíratjuk a gyerekekkel egy csomagolópapírra. Hasznos az Egmont Kiadó 1997-ben megjelent sorozatából a *Feltárul... az ókori Egyiptom* című könyv, mely nem csak történelmi ismeretekben segít, hanem a tárgyak elkészítésében is részletes, képekkel illusztrált útmutatást tartalmaz. Minden helyszínhez fénymásoljunk 1-2 oldal információt, és képeket, amiket megkapnak a foglalkozásvezetők.

Reklám

Két héttel a program előtt érdemes kitenni a rendezvényt hirdető és népszerűsítő plakátokat. Ebben is segíthetnek a kollégák és a gyerekek is. (Számítógépes programok segítségével is szép plakátokat lehet készíteni.) A hírverésben mégis a személyes propaganda, illetve a közös készülés a legeredményesebb.

A helyszín kiválasztása

A helyszín kiválasztásánál jobb nagyobb térben gondolkodni. Fontos, hogy a tárgykészítő helyszínek jól elkülönüljenek egymástól, és legyen még hely a közös játékhoz is. A nagyobb tér és a nagyobb létszám miatt hangosításra lesz szükségünk.

Gyerekek bevonása az előkészületekbe

A helyszín berendezésében (és majd a visszarendezésben is) segíthetnek a nagyobb diákok. Emellett számíthatunk a gyerekekre a dekorációk és a hirdetőplakátok készítésében, de akár a szemléltetőanyagok gyűjtésében is. Gondos felkészítés után a program egyes helyszínein a nagyobb diákok részt vállalhatnak a kisebbek segítségével, irányításában is.

Beszerezés

Ha mi magunk nem vagyunk a kézművesség nagymesterei, kérjük meg valamely kollégánkat (például a technika szakos tanárt, akinek ez esetben egyébként is a szervezők közt van a helye), segítsen néhány alapanyag beszerzésében:

Metalglóbus: fémlemez, drót

Kreatív Kincs-Tár webáruház (www.kreativkincstar.hu): gyöngy

Magyar Nemzeti Múzeum: fáraó gipszkiöntő forma

Barkácsáruházak: modellgipsz, tapétaragasztó, aranyfesték (spray), szigetelőszalag

Háztartási boltok: színes szappanok, műanyag kések

Papír-írószer boltok: hurkapálcika, selyempapír

Élelmiszerboltok: nagy csigatészta

Anyagi források megteremtése

A gyerekektől a részvételért cserébe anyagköltség-hozzájárulást kérhetünk belépőjegy formájában, mivel történelmi játszóházunk hivatalosan szabadon választható szabadidős tevékenységnek minősül. Kötelezővé tételét különben sem javasoljuk. A gyerekek érdeklődésének felkeltésére a propagandatevékenység hivatott, aminek az alapja a jól kitalált program. Ha az első ilyen jellegű játszóházunkba viszonylag kevesen jönnek el, akkor sem szabad elcsüggednünk, hisz az kis létszám mellett is lehet sikeres. A siker híre pedig majdnem olyan gyorsan terjed, mint a kudarcé, így számíthatunk rá, hogy a következő kísérletünket már nagyobb érdeklődés övezi majd.

Szervezett programjaink támogatásának ügyében mindig bizakodva fordulhatunk az iskolai alapítvány felé. Ennek a szervezetnek célja leginkább a miénkhez hasonló rendezvények támogatása.

Érdemes szponzori levéllel megkeresnünk a barkácsáruházakat, barkácsboltokat, hátha tudnak segíteni. Ha a program megvalósítását már legalább fél évvel korábban eltervezzük, akkor érdemes pályázati úton is megpróbálkozni a pénzszerzéssel.

3. Integrációs lehetőségek, biztonság, rendkívüli események

Integrációs lehetőségek

A program jól használható a sajátos nevelési igényű tanulóknál is. Náluk a tárgykészítés egyszerűbb technikáit kell alkalmazni. Ügyeljünk arra, hogy sikert nyújtson nekik a választott tárgy elkészítése. Minden szerepelni vágyó gyereket bevonhatunk a záró játékba. Például bebújhatnak a király szerepébe, vagy ők adják át a csoport nevében az ajándékot.

Biztonsági intézkedések

Ügyeljünk arra, hogy a tárgykészítésnél ne legyenek zsúfolva a gyerekek, legyen elég helyük a munkálkodásra. A tárgykészítés speciális eszközei: ollók, kések, hurkapálcika veszélyforrást jelentenek, ezért ezekre fokozottan figyeljünk, követeljük meg a gyerekektől a biztonságos, nyugodt tevékenységhez elengedhetetlen fegyelmet. A baleseti kockázat csökkentése érdekében például a szkarabeusz „faragásához” jól használható a műanyag kés is. Gondoskodjunk papírról vagy zacskóról, hogy haza tudják vinni az elkészített darabokat.

Rendkívüli események kezelése

A kollégák mellé beoszthatunk diák segítőköt, így ha megbetegszik egy foglalkozásvezető, a kiadott segédanyagokat felhasználva a gyerekek is át tudják venni a foglalkozás irányítását.

Ha kevés gyermekkel dolgozunk együtt, akkor is fontos, hogy minden helyszínen legalább két felnőtt legyen jelen, hiszen a kézműves-foglalkozás helyes és rendeltetésszerű eszközhasználatára mindig nagyon kell figyelni a balesetek megelőzése miatt.

4. Utómunkálatok, értékelés

Ha aznap nem tudjuk értékelni a programot, mindenképpen 3-5 napon belül beszéljük meg a részt vevő gyerekekkel és a foglalkozásvezetőkkel tapasztalataikat. A lényeges észrevételeket jegyezzük fel és őrizzük meg!

A résztvevők visszajelzése

A résztvevők véleményének megismerésére több lehetőség is kínálkozik. A legkézenfekvőbb, ha személyesen elbeszélgetünk velük, de kérhetünk akár papírra írt és dobozba dobott névtelen véleményeket is, esetleg tölthetünk ki kérdőívet.

A közreműködők értékelése

Számítsunk arra, hogy a játszóházban kíváncsiságtól fűtött, a szervezésben szerepet nem vállaló kollégák is megjelennek, s akár a játékba is beszállnak. Az értékeléskor ne feledkezzünk meg az ő benyomásairól is érdeklődni.

Személyes beszélgetés során a következő kérdések segítenek az értékelésben:

- Elértük a célunkat?
- Sikeres volt az előkészítés?
- Hogyan érezték magukat a résztvevők?
- Sikerült-e a szerepek jelzésére alkalmas tárgyakat elkészíteni a rendelkezésre álló idő alatt?
- Mennyire tudtuk a szerepjátékban aktivizálni a résztvevőket?
- Mennyire hasznosítható az átadott tudásanyag?
- Hogyan tudott a szervező csapat együttműködni?
- Lehet-e valamit tökéletesíteni a keretmesén?

Írásbeli vélemények kérése sem teljesen reménytelen. A tanári szobába kirakott feltűnő színű papírlapra néhányan biztosan feljegyeznek pár elismerő vagy kritikus mondatot.

A dokumentálás részeként ajánljuk a fotózást, videózást. A legközelebbi játszóház reklámkampánya során már szinte elegendő kitenni a régi fotókat, levetíteni a filmet, és ezzel máris kezdetét vette a ráhangolás.

Archiválás

Érdemes megőrizni, dokumentálni:

- a plakátokat (ha számítógépen készült, akkor elektronikus formában is őrizzük meg)
- a program forgatókönyvét
- a költségvetést
- az elkészült tárgyak mintadarabjait
- a fényképeket – tablószerűen feldolgozva
- a vágott és vágatlan videoanyagot
- az értékelés eredményeit

(Ha most feleslegesnek tűnhet is mindezek archiválása, ne feledkezzünk meg róla, hogy néhány év múlva már pótolhatatlan érték és az iskolai évfordulók állandó sztárja lesz minden kép, fotó, videoanyag!)

5. Ellenőrző lista

☐	A cél és a célcsoport behatárolása (létszám, életkor, egymáshoz való viszony szerint)
☐	Az ötlet megszületése (ötletbörze) – névadás
☐	Helyszín, időpont, közreműködők meghatározása
☐	Szervezők felkérése, feladatok kiosztása
☐	Szakirodalom beszerzése
☐	Pénzügyi források megteremtése
☐	Anyagbeszerzés
☐	Alapanyagok előkészítése
☐	Díszletek, kiállítási tárgyak elkészítése
☐	Plakát elkészítése, kihelyezése
☐	Folyamatos szóbeli híresztelés megszervezése
☐	A helyszín kialakítása
☐	Díszlet, kiállítás elrendezése
☐	Hangosítás, technikai eszközök

☐	A program lebonyolítása
☐	A helyszín rendbetétele
☐	Értékelés
☐	Dokumentálás

6. A programban felhasználható forrásanyagok jegyzéke

HART, George: *Az ókori Egyiptom. (Szemtanú sorozat)*
Park Kiadó, Budapest, 1990.

CASELLI, Giovanni: *Hogyan éltek hajdanában – Az első civilizációk.*
Corvina, Budapest, 1990.

DEARY, Terry–HEPPLEWHITE, Peter: *Őrült egyiptomiak.*
Egmont Kiadó, Budapest, 1993.

Die Pyramide.
Meyers Lexikonverlag, Mannheim, 1994.

WINGATE, Philippa: *Királyok és királynők.*
Elektra Kiadóház, Budapest, 1996.

MACDONALD, Fiona: *Történelem gyermekszemmel.*
Aquila Kiadó, Debrecen, 1997.

STEELE, Philip: *Feltárul... az ókori Egyiptom.*
Egmont Kiadó, Budapest, 1997.

IMREH Zoltánné: *Korok és divatok I. (Az öltözködés története)*
Comenius Kiadó, Karád, 1999.

SOLBIATI, Romano–DENTI, Mario: *A múlt világjárója. (Egyiptom, Athén, Róma)*
Magyar Könyvklub, Budapest, 2000.

Ajánljuk ezeken kívül a Szépművészeti Múzeum *Múzeumi füzetek* sorozatát.

7. Egyiptomi időutazó játszóház 6–14 évesek részére

Korfelidéző játék

Időkapu segítségével visszamegyünk Kr. e. 2270-be, amikor éppen a 8 éves II. Pepi a fáraó. A fáraó ünnepséget rendez, és pещés körlevélben meghívja a nemeseket, a bátor katonákat, a szoborkészítő mestereket, a tudós papjait és szépséges udvarhölgyeit.

Ma Ozirisz isten tiszteletére ünnepséget rendezek Memphisz városában, a palotámban. Elvárom, hogy megjelenjenek papjaim, az udvarhoz tartozó nemesek, mesterembereim, az udvarhölgyek és hűséges katonáim.

A hieroglifákkal íródott levelet közösen megfejtjük, és a gyerekek kiválasztják, milyen karaktereket kívánnak megformálni, és ahhoz milyen tárgyat készítenének szívesen. Ezután a résztvevők csatlakoznak a kijelölt foglalkozásvezetőkhez, hogy elkészítsék kiválasztott tárgyaikat, és ezt követően a szerepkörükhöz illően megjelenjenek majd az ünnepségen.

Ismeretátadás és tárgykészítés

Közös ismeret: A fáraó szerepe és piramisépítés az ókori Egyiptomban. (Erről minden csoportban beszélgetnek egy kicsit.)

Tárgy	Szerep	Téma
Nyaklánc	udvarhölgyek	női viselet, életmód, tánc
Hozzávalók: vékony drót (1 darab körülbelül 30 cm-es, és 3 darab a következő méreteken: 20 cm, 15 cm, 13 cm), gyöngy, csigatészta		
A rövidebb drótokra felfűzzük a csigatésztaakat, majd a kisebbel kezdve ívesen egymás alá helyezve a sorokat, a végüket összetekerjük. A nagyobb drót közepére felfűzzük a csigatésztaakat, majd összetekerjük a többi láncal. A találkozási pontokra gyöngyöket fűzünk, majd folytatjuk a csigatésztaival. A végén visszahajtjuk a drót végeit, és egymásba akasztjuk.		

Tárgy	Szerep	Téma
Medál (bátorságérme)	katonák	fegyverzet, hadsereg, csaták
Hozzávalók: vékony rézlemez, gyurma, festék, zsinór		
Az aranylegyet a legbátrabb katonák kapták. Ezt levegőre száradó gyurmából és fémlemezről készítjük el, majd aranyfestékekkel befestjük. A részletes elkészítési útmutató a <i>Feltáru... az ókori Egyiptom</i> című könyv 56–67. oldalán található		

Tárgy	Szerep	Téma
Gipszfáraó	mesterek, iparosok	művészetek, piramis- építés
Hozzávalók: gipszforma, gipsz, víz, festékek		
Az előzőleg kiöntött fáraómaszkot arany, ezüst, bronz és sötétkék festékkel kifestjük.		

Tárgy	Szerep	Téma
Szkarabeusz	papok	egyiptomi vallás
Hozzávalók: szappanok, műanyag kések		
A színes, áttetsző szappanokat félbevágtuk, és műanyag kés segítségével belefარagjuk a szkarabeuszra jellemző szárny- és fejformát, esetleg a lábakat is. (Vigyázat, könnyen szétomlik!)		

Tárgy	Szerep	Téma
A fáraó jelképei (bot és korbács)	a fáraó	piramisok, fáraók
Hozzávalók: drót, tapétaragasztó, újságpapírcsíkok, szigetelőszalag, aranyfesték (aranyfesték helyett aranyszínű alufóliát is használhatunk)		
A botot drótra tekert papírmásé alapból készítettük. Arany spray-vel befújtuk, majd száradás után szigetelőszalaggal csikoztuk.		

Közös játék

Az előre elkészített egyiptomi jellegű ruhákba öltöztet a játékvezető néhány gyereket (fáraó, nemes és pap). A csoportok összegyűlnek a palotában, ahol a mesterek bemutatják alkotásaikat, a papok átadják a szent szkarabeuszt, a fáraó a harctéren kiemelkedő katonákat megjutalmazza, és megnézi az udvarhölgyek hastáncát. Majd átbújva az időkapun visszatérünk a jelenbe.

Értékelés, jutalmazás

A gyerekek hazavihetik az általuk elkészített tárgyakat, aki sikeresen részt vesz a záró játékban, a korra jellemző emléket kap ajándékba (például képeslapot, plakátot, puzzle-t).